

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Mfv.II.10.047/2019/5.

A tanács tagjai: Dr. Stark Marianna a tanács elnöke
Dr. Tánczos Rita előadó bíró
Szolnokiné dr. Csernay Krisztina bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Dr. Lehotai Szilárd Róbert ügyvéd

Az alperes: ... Önkormányzat

Az alperes képviselője: Dr. Tantics Attila ügyvéd

A per tárgya: jogalap nélkül kifizetett szabadságmegváltás
visszafizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat:

Fővárosi Törvényszék 8.Kf.650.189/2018/5.

Az elsőfokú bíróság határozata:

Egri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.278/2017/23.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 8.Kf.650.189/2018/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperes, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 30.000.- (harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget. A felülvizsgálati eljárásban felmerült 329.050.- (háromszázhuszonkilencezer-ötven) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A tényállás

- [1] A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint az alperest a helyi önkormányzati választások során 2006. október 1-jén, majd 2010. október 3-án a felperesnél polgármesterré választották. Az alperes a perrel érintett időszakban szabadságtervet nem adott le és a képviselő-testület elé sem nyújtott be szabadság engedélyezése iránti kérelmet. Amikor szabadságra kívánt menni, ezt az alpolgármesternek jelezte. 2006-tól 2012-ig az alperes a részére járó szabadságnapokból egyetlen napot sem vett igénybe. Az alperes

és a jegyző utasítására 2014. szeptember 18-án a pénzügyi előadók kiszámították az alperes összes igénybe vehető szabadsága mértékét (328 nap) és az összes igénybe vett szabadságát (12 nap), így a kivehető szabadságnapok száma 316 munkanapot tett ki. Az alperes illetményét figyelembe véve 306 nap szabadság megváltását 5.993.427.- forintban határozták meg, amely kimutatást a jegyző aláírta és a kifizetésre vonatkozó intézkedéssel az alperes is egyetértett, ezt aláírásával megerősítette.

- [2] A pénzügyi előadók feljegyzésben rögzítették, hogy utasításra végezték el a szabadságmegváltás számfejtését, holott a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) alapján a közszolgálati alkalmazottak szabadságát csak a jogviszony megszűnése esetén lehet kifizetni és erre az összegre a költségvetés nem nyújt fedezetet. A tájékoztatást mindkét vezető részére megadták, ennek ellenére a jegyző utasítást adott a számfejtésre és a kifizetésre. Az egyik pénzügyi előadó az utalványon kézírásával is rögzítette, hogy jogszabályba ütközés és fedezet hiányában a kifizetést nem javasolja és a rendelet módosítás szükséges. Ezt a toldatot sem a jegyző, sem az alperes nem látta. Mindezek után 2014. szeptember 19-én a felperes átutalt az alperesnek szabadságmegváltás címén 5.993.427.- forintot.
- [3] A 2014. október 12-én megtartott önkormányzati választáson az alperest nem választották meg polgármesterré. Az új polgármester feljelentése folytán büntetőeljárás indult jelentő vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette miatt, a nyomozást azonban bűncselekmény hiányában megszüntették, a ... Megyei Főügyészség a sértett jogi képviselő panaszát elutasította, azonban a határozatot akként módosította, hogy a nyomozás megszüntetésének a Be. 190. § (1) bekezdés b) pontja alapján volt helye, miszerint a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, az az eljárás folytatásától sem várható.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [4] A felperes 2017. szeptember 7-én előterjesztett keresetében 5.993.427.- forint és késedelmi kamata, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Előadta, hogy szabadságmegváltásának kifizetésére oly módon került sor, hogy ezzel kapcsolatos igényét az alperes nem terjesztette a képviselő-testület elő, erről így határozat sem született. Az alperes jogellenesen fizettette ki magának a szabadságmegváltást olyan időpontban, amikor polgármesteri tisztsége, azaz közszolgálati jogviszonya még fennállt. Vitatta, hogy 316 nap szabadsága halmozódott fel, mert az alperes úgy volt többször szabadságon, hogy azt a szabadságos tömbben nem írta ki, és a jelenléti íven magát folyamatosan a hivatalban munkát végzőként tüntette fel.
- [5] Az alperes felróható magatartására volt visszavezethető, hogy szabadságterv nem készült, így annak jóváhagyásáról sem lehetett dönteni. Tudomással kellett bírnia arról, hogy a

szabadságmegváltást kizárólag a munkáltatója, azaz a képviselő-testület határozata alapján lehet kifizetni a jogviszony megszűnése esetén. Mindezekre tekintettel a kifizetés jogalap nélkülinek minősült. Utalt arra, hogy az alperes 2011. szeptember 18-át megelőző időszakra eső szabadságmegváltás iránti igénye elévült.

- [6] Az alperes a kereset jogalapját vitatta, összecszerűségét nem. Előadta, hogy a munkáltató kötelezettsége a szabadság kiadása, a képviselő-testület szabadságtervet nem készített és nem döntött a szabadsága kiadásáról, így a felelősség a felperest terheli. Hangsúlyozta, hogy az ellátandó tevékenysége nem tette lehetővé részére a jogszabály alapján járó szabadság kivételét. Érvelése szerint a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 20. §-ának, a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Pttv.) 13. § (1) bekezdésének és a Kttv. 107. §-ának együttes értelmezése alapján a szabadság pénzbeli megváltására jogszerűen került sor annak ellenére, hogy a szabadságmegváltás külön nem került beterjesztésre a képviselő-testület elé.
- [7] Az elévülés körében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:23. § (1) és (2) bekezdésére utalva hangsúlyozta, hogy az elévült követelés alapján teljesített szolgáltatást az elévülésre tekintettel nem lehet visszakövetelni. A Ptk. 6:49. §-a alapján beszámítási kifogással is élt, mert a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 125. §-a alapján a szabadság pénzbeli ellenértéke szerinte megillette, ugyanis a két ciklusban betöltött polgármesteri tisztségére tekintettel a jogviszonya folyamatosnak volt tekinthető, így igénye nem évült el.

Az első- és másodfokú bíróság határozata

- [8] Az Egri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 6.M.278/2017/23. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 3.290.509.- forint összeget és késedelmi kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította azzal, hogy a felmerült költségüket a felek maguk, míg az eljárási illetéket az állam viseli. A bíróság a Pttv. 1. § (1) bekezdés, 2. § (1) és (3) bekezdés alapján rögzítette, hogy a polgármester még akkor sem áll folyamatos foglalkoztatási jogviszonyban, ha egymást követően több ciklusban kerül megválasztásra, a választással ugyanis új jogviszony keletkezik.
- [9] A szabadság tervezése és kiadása tekintetében az alapvető jogok és kötelezettségek a munkáltatói jogkör gyakorlóját, a képviselő-testületet terheltek, de az alperesnek az általános magatartási követelményeknek megfelelően kellett eljárnia. Tényként rögzítette, hogy a képviselő-testület a tárgyi években nem készítette el kötelezettsége ellenére a szabadságok ütemezését és a kiadás időpontját sem határozta meg, ezért a felperes megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy az alperes mulasztása folytán maradt el a

szabadság kiadása.

- [10] Nem találta bizonyítotttnak azt a körülményt sem, hogy a felperes ténylegesen szabadságot vett igénybe azon időszak alatt, melyre szabadságmegváltást igényelt. Megállapította, hogy az alperes foglalkoztatási jogviszonyának megszűnésekor, azaz 2014. október 12-én nyílt meg a szabadság megváltásának lehetősége, így a kifizetésre 2014. szeptember 19-én jogalap nélkül került sor.
- [11] A Kttv. 149. § (7) bekezdése alapján kifejtette, hogy az alperesnek a szabadságmegváltás kifizetésének alaptalanságát fel kellett volna ismernie, önmagában a jogszabály nem tudása vagy téves értelmezése ez alól nem mentesítette. Erre figyelemmel a jogalap nélkül kifizetett szabadságmegváltást az elévülési időn belül követelhetette vissza a felperes.
- [12] A beszámítási kifogás körében kifejtette, hogy az alperes első polgármesteri ciklusa végén, 2010-ben a felperesnek az alperessel el kellett volna számolnia és a szabadságmegváltást ki kellett volna fizetnie, de ez nem történt meg. Az igény 2013. október 3-án elévült, így ezt követően az ezzel kapcsolatos igényét bíróság előtt nem tudta érvényesíteni még beszámítási kifogással sem. Az elévülési időn belül az alperes 155 nap szabadsággal rendelkezett, melyből 12 napot igénybe vett, így a 138 nap szabadságmegváltás címén 2.702.918.- forintra vált jogosulttá. Hangsúlyozta, hogy a felperesi kifizetés időpontjában még nem következett be a beszámítani kívánt pénzkövetelés egy részének elévülése, a foglalkoztatási jogviszony megszűnésekor jogszerűen került kifizetésre a szabadságmegváltás egy része, így e körben 2.702.918.- forint erejéig a beszámítási kifogás alapos volt.
- [13] Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 8.Kf.650.189/2018/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 317.500.- forint együttes első- és másodfokú perköltséget azzal, hogy a le nem rótt 263.241.- forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.
- [14] Határozatában megállapította, hogy az elsőfokú ítélet elleni fellebbezés kizárólag a 2006-tól 2010-ig tartó első polgármesteri ciklus idejére járó szabadságmegváltás kifizetésének elsőfokú bíróság szerinti jogalap nélküli voltát, illetve az erre az időszakra előterjesztett beszámítási kifogás helytállóságát érintette. Megállapította, hogy a Pttv. 1. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja szerint a választással határozott időre létrejött polgármesteri jogviszony akkor is független a korábbiaktól, ha a polgármester személye nem változik, így az adott esetben az alperes két polgármesteri ciklusban két külön jogviszonyban állt a felperes alkalmazásában. A felperesnek 2010. október 3-án az első polgármesteri ciklus végével a jogviszony lezárásaként az alperes szabadságnapjaival is el kellett volna számolni. A munkáltató ezt nem az adott időpontban, hanem később, a második polgármesteri ciklus lezártát megelőzően 2014. szeptember

18-án tette meg. Mindezek alapján megállapítható, hogy az alperes részére a kifizetés nem volt jogalap nélküli, függetlenül attól, hogy a felperes ezt az elévülési időn túl fizette meg. A 2010. október 3-án esedékessé vált szabadságmegváltás 3 év alatt évült el, de a teljesített követelést elévülés miatt nem lehet jogalap nélküli kifizetés címén visszakövetelni.

A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem

[15] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte, hogy azt a Kúria helyezze hatályon kívül, az elsőfokú ítéletet hagyja helyben és marasztalja az alperest a perköltségben. Álláspontja szerint iratellenesen állapította meg a másodfokú bíróság azt, hogy a szabadságnapokkal történő elszámolást a felperes nem a jogszabályban rögzített időpontban tette meg. A képviselő-testület soha sem számolt el a szabadságnapok vonatkozásában az alperessel, így megalapozatlan a másodfokú ítélet azon tényállítása, hogy a munkáltató számolt el az alperessel. Az alperes az elévült követelését a munkáltató megkerülésével, felperesi munkáltatói utasítás hiányában fizettette ki, így azt nem lehet a munkáltató részéről történő elszámolásnak minősíteni.

[16] Álláspontja szerint a jogalap nélküli kifizetés fogalmát nem lehet a másodfokú bíróság indokolásával egyezően leszűkítően értelmezni kizárólag abban a körben, hogy csak a jogcím nélküli kifizetés a jogalap nélküli. E körbe tartozik az a kifizetés is, amelyre ugyan az alperesnek érvényes jogcíme van, azonban azt sorozatosan jogszabályszegésekkel fizetteti ki a maga számára, különös tekintettel arra, hogy a munkáltatót megkerülve történt mindez. Álláspontja szerint az eljárási szabályok súlyos megsértésével kifizetett szabadságmegváltás is az Mt. 164. §-a szerinti jogalap nélkül kifizetett munkabérnek minősül. Az alperes magatartása súlyosan sértette az Mt. 6. § (2) bekezdésében írt jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet „hagyja helyben” és marasztalja a felperest a költségekben. Érvelése szerint sem az első, sem a másodfokú eljárás során, semmilyen olyan körülmény nem merült fel, amely alapján a jóhiszeműség és tisztesség elve sérült volna. Valótlanul állította a felperes, hogy a megváltott szabadság kifizetését ő idézte elő, hiszen a jegyző tanúvallomásában egyértelműen előadta, hogy a döntést maga hozta meg, ő határozott a kifizetésről is. A pénzügyi ügyintéző is egyértelműen azt vallotta, hogy a jegyző utasította őt a szabadságmegváltás számfejtésére. Sem neki, sem a jegyzőnek nem volt tudomása azon feljegyzésekről, melyet a pénzügyi ügyintéző kollégák készítettek a kifizetés szabályellenessége körében. Felette a munkáltatói jogkört a képviselő-testület gyakorolta, melynek kötelezettsége lett volna a szabadságát az esedékesség időpontjában kiadni.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [17] A felperes felülvizsgálati kérelme nem megalapozott.
- [18] A Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275.§ (2) bekezdése értelmében a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta felül. Ennek megfelelően azt vizsgálhatta, hogy jogszerűen döntött-e a másodfokú bíróság az alperest 2006-tól 2010-ig tartó első polgármesteri ciklusa idejére járó szabadságmegváltás kifizetésének jogalapjáról.
- [19] A Pp. 272. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek akkor tesz eleget a fél, ha a felülvizsgálati kérelemben egyrészt megjelöli konkrétan a megsértett jogszabályhelyet, másrészt a hivatkozott jogszabálysértést is tartalmilag körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelemben több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fenti tartalmi követelményekkel (1/2016. (II.15.) PK vélemény 2. és 4. pont).
- [20] A felperes felülvizsgálati kérelmében annak megállapítását kérte, hogy a másodfokú bíróság több esetben iratellenes megállapítást tett, ezzel kapcsolatban azonban megsértett jogszabályhelyet nem jelölt meg (Pp. 206. § (1) bekezdés), így az azzal kapcsolatos kifogás nem képezhette a felülvizsgálati eljárás tárgyát. A Kúria így az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által helyesnek ítélt tényállást tekintette eljárása alapjául.
- [21] Az alperes a perrel érintett időszakban, 2006. október 1-jétől 2010. október 2-ig polgármesterként tevékenykedett a felperesnél és e jogviszonyára figyelemmel 2014. szeptember 19-én a felperes szabadságmegváltást fizetett a számára.
- [22] A Kttv. VII/A. fejezete rendelkezik a polgármesterek foglalkoztatási jogviszonyára vonatkozó különös rendelkezésekről. A 225/A. § (1) bekezdésében megállapítja, hogy a főállású polgármester foglalkoztatási jogviszonya a képviselő-testület és a polgármester között - a (2) bekezdés b) pontja kivételével - választással létrejövő, sajátos közzolgálati jogviszony. Erre figyelemmel az alperes foglalkoztatási viszonyára 2012. március 1-től a Kttv. rendelkezéseit kellett alkalmazni. Ennek megfelelően amennyiben a felperes úgy vélte, hogy 2014. szeptember 19-én jogalap nélkül fizetett szabadságmegváltást a felperesnek, úgy az ekkor irányadó Kttv. szabályait alkalmazva igényelhetette volna a jogalap nélkül kifizetett illetmény visszafizetését.
- [23] A közzolgálati tisztviselői jogviszonyra - és e körben a polgármester foglalkoztatási viszonyára - vonatkozó szabályokat a Kttv. tartalmazza, melynek az Mt. nem minősül szubszidiárius jogszabályának, így annak rendelkezései a közzolgálati jogviszony vonatkozásában nem alkalmazandóak. Ennek megfelelően a felperes a

Kttv. 149. § (7) bekezdése alapján követelhetette volna vissza az alperestől a szerinte jogalap nélkül kifizetett illetményét, az Mt. 164. §-ára történő hivatkozással ezt nem tehette volna meg. Ugyancsak nem merülhet fel egy közszolgálati tisztviselői jogviszonyban az Mt. 6. § (2) bekezdésének megsértése. A Kttv. rögzíti az általános magatartási követelményeket, így amennyiben a felperes azt állítja, hogy ezeket megsértette az alperes, úgy megsértett jogszabályhelyként a Kttv. ezen rendelkezéseit kellett volna megjelölnie.

- [24] Az elévülésről a Kttv. - az Mt.-vel egyező módon - akként rendelkezik, hogy a kormányzati szolgálati jogviszonnyal kapcsolatos igény 3 év alatt évül el. Alperesnek 2006-2010. polgármesteri ciklusra járó szabadságmegváltás iránti igénye a teljesítés időpontjában 2014. szeptember 19-én már elévült, a Kttv. 192. § (5) bekezdése szerint azonban mindez annyit jelent, hogy az elévült igényt bírósági úton érvényesíteni nem lehet. Az elévülés utáni teljesítést nem lehet elévülés címén visszakövetelni.
- [25] Felperes a perben nem bizonyította, hogy olyan körülmény merült volna fel, amely alapján a jóhiszeműség és tisztesség elve sérült volna, illetve hogy az elévült szabadságmegváltás kifizetését az alperes maga idézte volna elő. A jogalap nélküli kifizetés fogalma nem esik egybe a jogellenes eljárásban történő kifizetés körével.
- [26] Megállapítható, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabályhelyeket a jogerős ítélet nem sérti, ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [27] A pervesztes felperes a Pp 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.
- [28] A személyes illetékmentességet élvező alperes helyett a felülvizsgálati eljárási illetékét a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.
- [29] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2019. szeptember 25.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Dr. Tánczos Rita s.k.
előadó bíró, Dr. Szolnokiné
dr. Csernay Krisztina s.k. bíró